

ELŐFIZETÉSI ÁRA :
 EGÉSZ ÉVRE 16.- K | FÉL ÉVRE ... K |
 NEGYED ÉVRE 4.- K

FŐSZERKESZTŐ
 DR. BISCHTIZ BÉLA
 ÖGYVÉD.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 BUDAPEST, V., SAS-UTCA 20.
 TELEFON 108-10.
 HIRDETÉSEK mm SZÁMTASSAL DÍJSZABÁS SZERINT.

A lengyel szénbányák.

Már több ízben megemlékeztünk Orosz-Lengyelország szénbányászatairól. Fiaink hősiességének köszönhetjük, hogy a mi kezelésünk alatt nekünk termelnek szenet az orosz-lengyelországi szénbányák. Pedig ezeknek a szeneknek nagy jelentősége volt Oroszországra nézve, mert ezek a bányák szolgáltatták az orosz széntermelés javarésztét és az orosz ipar legfontosabb tényezője éppen ez a bányászat volt.

Oroszországban ugyan jelentékeny mennyiségű angol és német szenet is bevitték a békeidőkben, azonban éppen a lengyelországi, az orosz viszonyokhoz képest sűrű vasúthálózat tette érthetővé, hogy az orosz-lengyelországi szénnek nagyobb kelendősége volt, mint a nagyobb fűtőértékű külföldi szeneknek. Másrészt különösen a Dombrova körüli elterülő szénmedence 6600 kalóriás szenet szolgáltat, amely elsőrendű ipari szén, csak éppen kocsizásra nem alkalmas.

Budapest is ezt a szenet használta egész télen. A nép nagy tömegei meg voltak szentül győződve arról, hogy orosz szenet használnak, annyira egyenlőnek mutatkozik a közhasználatban. Főlttte áll a magyar barnaszeneknek fűtőérték tekintetében.

Ezzel a hódítással tehát hátrózottan jól jártunk. Viszont Oroszország a szoros értelemben keserves helyzetbe jutott e bányavidék elvesztésével. Még békes időkben csak segített magán, hanem a muníció és élelmezési nehézségei között meg szenet is importálni, tulságosan nagy feladat, különösképpen akkor, ha tekintetbe vesszük, micsoda nehézségbe ütközik Franciaországnak, de különösen Olaszországnak szénrel való ellátása.

A dombrova-vidéki bányák huszonnégy kézben voltak a báboru kitérése előtt. Ezek közül tizennégy kisebb társaság volt, amelyek együttvéve 240 ezer

tonnát termeltek évenként. A tíz nagyobb társaságban a franciák domináltak. Volt néhány társaság, amely német kézen volt s egy, amelynek tulajdonosai osztrákok voltak. A nagyobb társaságok a következők:

	Töke 1000frank- ban	Termelési- nyelési 1910 tonnában
Sosnovici bányatársaság francia	9750	1472
Varsói lengyel	3000	876
Saturai német-orosz	5000	853
Oról Renard-féle francia	7088	704
Francia-olasz francia	2250	660
Głodzieci német	2625	642
Coladzi francia	9750	617
Płóra osztrák	1050	396
Francia-orosz francia	2250	274
Schön-féle német-orosz	?	97

Ezek a bányák látták el egész Orosz-Lengyelország szén szükségletét és még ezenkívül jelentékeny mennyiségűt vittek Oroszországba. Az orosz kormány értette annak a módját is, hogy a német vállalkozásokból a német tőkét lassankint kiszorítsa. Ezek a bányák virágoztak leginkább, de ennek a kormányintézkedésnek e bányák hanyatlása járt nyomában. A kormány fokozatosan ezeket is, meg az állami bányákat is francia kézre juttatta. E bányákba nagyon kevés orosz, még kevésbé lengyel tőke volt érdekelve, ami bizonyára arra mutat, hogy Oroszországban nem ismerték fel a szénbányászatban rejlő rendkívüli jövedelmezőséget és nemzetgazdasági fontosságát.

Egészen bizonyos, hogy a nagy német bányáipar érdeklődni fog Lengyelország iránt. Ez az érdeklődés egész bizonyosan nagy tőkebefektetésekben fog mutatkozni és e bányák hallatlan lendületét fogja maga után vonni. A lehetőség meg van erre, mert a szénterület módfelett gazdag. Ma mindössze 23 ezer munkás dolgozott egész Lengyelországban, vagyis annyi, mint egy-két nagyobb bányatársaság bányáiban.

HAZAI HIREK.

Kinevezés. Ötélsege Nyíró Béla bányakapitányt az orovibányái m. kir. bányakapitányágnál a VI. fizetési osztályba kinevezte. — A m. kir. pénzügyminiszter **Széké Imre** főbányabizost a budapesti m. kir. bányakapitányágnál ebben a minőségben és jelen állomáshelyén való meghagyása mellett a VII. fizetési osztályba, **Ráth Ferenc** bányabizost a zalatnai m. kir. bányakapitányágnál, jelen állomáshelyén való meghagyása mellett a VIII. fizetési osztályba főbányabizost és **Herrmann Viktor** bányaeszküdtet az abrudbányái m. kir. bányabizostágnál, jelen állomáshelyén való meghagyása mellett a XI. fizetési osztályba bányabizostágra kinevezte.

Lakások fűtése földgázzal. Amint *A Bányá-*nak jelentik, Torda város lakásait már e télen földgázzal fogják fűteni. Tordán ugyanis a földgáz kihazosálásra megalkult a Tordai Földgáz r.-t., amely hessenedalmas viták után jött csak létre, mert Torda város nem akarta elfogadni a társaság mögött álló bankcsoport követeléseit. Ez év folyamán létrejött a béke és ez megint igazolta a régi közmondást, hogy száz háborúnál jobb egy rossz béke. Ennek az eredménye lesz ugyanis, hogy október 1-től fogva földgázzal fűtenek a tordai polgárok. A fűtések berendezését az Auer-társaság vállalta el és pedig a vezetéseket, mint fűtőtesteket beállítását. A szerződés szerint Ausrék október 1-éig vállalták a tordai lakások fűtésének üzemképes állapotban való átadását. Ezzel megvan nyitva a sor, mert Torda az első, ahol a földgáz fűtésre használják. A tordaiaknak nem kell attól félniük, hogy nem lesz szénük és fájuk és emiatt inségnék és uszorának lesznek kitérve. A földgáz köbméterét 8 fillérével fogják fizetni. Itt említjük meg, hogy Tordán már négy ipartelep hajtóereje a földgáz és pedig egy szoda-, egy cement-, egy gypsz- és egy sürgyár.

Megjött elhalasztották a Magyar Földgáz alakulását a Magyar Földgáz r.-t., amelynek megalakulása június 6-ára volt kitűzve, ismét elodáztá megalkulásának tervét. Már minden előkészület meg volt véve, azonban közbejötték a magyar bankok új nitrogén-gyár alapítása, a hadügyminisztériummal e tárgyban folytatott tárgyalások s így részben ez okból is elodázták előbb májusra, most júniusra, legujabban pedig bizonyítatlan időre a Magyar Földgáz r.-t megalakulását. Szó van arról is, hogy a tervbevért 20 millió alapítóké 27 millióban állapították meg. Ezt szeretnék az alakuló közgyűlésen kimondani, azonban a pénzügyminiszter, akinek ebbe a kérdésbe beleszólása van, ezt az újabb momentumot nem látja szívesen az alakuló közgyűlésen. Mindazonáltal úgy remélik, hogy az alakuló közgyűlést június végén, vagy július elején megtarthatják.

Német fontok Amerikában. Jelentetik már, hogy Amerikában mióta zavarokat okozott a német fontok-nyag állandó bevitelének megakadályozása. A *Yorkshire Post* című angol lapban olvassuk, hogy az amerikai posztógyárak egyöntetű fellépésre határozták el magukat az angol kormánytól, amelynek célja az volt, hogy Anglia adjon szabad utat a németországi festékek hajóknak. Anglia ehhez hozzá is járult, de a német kormányzat is volt esze és kijelentette, hogy még aranyban sem fogadja el a fizetést, csak — gyapotban, van ebből az amerikai gyapotpincának elég. Ez most egy hete történt. A német washingtoni nagykövét közbételezésre 15 ezer tonna szabad elhajozás biztosított, de ez csak hat havi

szükségletet fedez. Amerika ezt a meynységet még Németországban fizeti ki, hogy ez a festékaru az Oceánon már mint amerikai tulajdon szerepeljen.

Megjegyezzük, hogy a német fontkapitány főlényét a kínai szintetikus indigó biztosítja, amelyből az évi 80 milliónyi szükséglet 95%-át éppen Németország dolgozza fel.

A Balkán szénlevegő ellátása. Hatásában talán kiszámíthatatlan az a kezdeményezés, amely a Balkán Szénkereskedelmi R.-T. megalapításában nyert kifejezést. Ez a társaság most tartotta alakuló közgyűlését. Az akció célja a Balkán-államokban szénre és kokszra való ellátás. A tekintetbe jövő fogyasztási piacok eddig évenként több mint 30 millió métermázsas angol szénen importáltak, amely mennyiségben Kisászias fogyasztása nem foglaltatik be. Tekintettel a Balkánon és Kisásziasban már eddig kiépített és a legközelebbi jövőben még tovább kiépítendő vasutakra és az ott várható gazdasági fellendülésre, ezen szén szükségletnek mindenestre lényegesen fokozódó emelkedése várható. A haladéktalanul fogamatotandó berendezések után számolni lehet azzal, hogy azon területek állandóan a központi hatalmak részére biztosítva maradnak és azokból az angol szén ki fog szorulni. Tekintettel arra, hogy Magyarország számban behozatalra szorult, a magyar bányáknak tevésekre van bízva, hogy — amennyiben időnkint a belföldi szénfogyasztás károsítása nélkül ez lehetségesnek és tanácsosnak mutatkozik — a szállításokban résztvegyenek. A szénnek a Balkán államokba való szállítása részben vasúton, főleg azonban vizitúton történnek. A Balkánon a követelményeknek megfelelően raktárak fognak létesíteni és pedig elsősorban az Ilis Cs. és Kir. Donaghajózási Társaság és a M. Kir. Folyón- és Tengerhajózási Részvénytársaság az Aldunán fekvő állomásainak és célra beendő igénybevételeivel.

E vállalat létesítésének gondolata a Magyar Államános Hitelbankból indult ki.

Ullmann Adolf főrendiházi tag vezérigazgató és **Stera Edé** igazgatóhelyettes, nevezett intézet szénosztályának vezetője között egyrészt és **Arnald** tanácsos, a **Caesar Wollheim** berlini cég főnökeinek elnökele alatt, **Dröge** királyi bányáigazgató, a **Caesar Wollheim cég igazgatója**, **Oppenheimer dr.**, az **Emanuel Friedlaender és Co.** cég tagja, **eisen** valóságos belső titkos tanácsos, főbányakapitány, **Polenski** titkos főbányatartó és porosz királyi bányakincstár részéről (a két utóbbi a porosz kir. kereskedelmi minisztérium képviselőiben), **Saeger dr.** igazgató, a **Bergwerksgesellschaft Georg von Giesche** és **Erben** megbizottja, **Pistorius**, a **Fürstlich Plessische Bergwerke** igazgatója és **Bie**, az **Oberschlesische Kokswerke** und **Chemische Fabrik** A. G. igazgatója között másrészt **Berlinben** ismételtén folytatott tárgyalások azt eredményezték, hogy a nevezett cégek, amelyek Felső-Szilézia egész — 440 millió métermázsára rugó — szén- és koksztermelését képviselik és amelyekhez az **Ostrau Dombrau Karwici** és **Szévidék** bányái közül az **Osterrheinische Berg- und Hüttenwerkgesellschaft** és a **K. k. priv. Kaiser Ferdinands Nordbahn** már csatlakoztak közösen. Balkán Szénkereskedelmi Részvénytársaság; cég alatt berlini székhellyel részvénytársaságot alakítanak, amelynek **útlátározására Budapest** lesz. A részvénytársaság alapítójá egyelőre 4.000.000 márkára fog rugni. Az igazgatóságba **Ullmann Adolf** főrendiházi tag elnökként, **Dröge** Adolf és **Oppenheimer dr.** alelnökként, továbbá **Veisen** valóságos belső titkos tanácsos, **Polenski** főbányatanácsos, **Bie H.**, **Pistorius**, **Saeger dr.** igazgatók, **Günther György**, a **Berg- und Hüttenwerke** vezérigazgatója, **Herrmann Hugó**, a **Nordbahn** vezérigazgatója, **Domony Móric dr.**

Háboru előtt és háboruban. A Magyar Acéllágyár a háboru alatt jelentékeny fejlődésnek indult. A hadvezetőség foglalkozásai erősen a gyártás és ez nagy lendületet adott ennek az amugy is jól bevezetett gyárnak. Tízrta nyeresége 205 ezer korona volt, majdnem megégyezzerese az 1915. év végével kimutított nyereségnek és míg most korok félmillió a tartalékalap, 1913. év végén csak 85 ezer korona volt s emellett 200 ezer koronával dorláták az értékesítkezési tartalékot s egyidejűleg fejlesztették az üzemet, ami mind a háborus konjunktúrából kelt.

Hadifém-Bizottság. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter megbízásából a Magyar-Mérnök-és Építész-Egylet, a Magyar Elektrotechnika-Egyesület és az Osztrák és Magyar Elektromos Művek Szövetségének magyar osztálya, Műszaki és Elektrotechnikai Hadifém-Bizottság" alakított (Budapest, Erzsébetkorút 49.).

E bizottság a kormány és üzemek között álló olyan műszaki tanácsadó és segítő szervezet, mely a hadviselés céljaira minél nagyobb mennyiségű, műszakilag előzárókat diszponibilis, vagy több-kevesebb helyettesíthető hadifémeket toboroznak meggyezéshezvé tenni, egyben azonban ügyel arra, hogy az üzemekben a mindenkorli lebetőség határain belül ezáltal kár ne essék.

A bizottság tanulmányozza a hazai nagyobb ipartelepeket és közlekedési vállalatokat, elsősorban a villamos telepeket oly szempontból, miként volna lehetséges a telep berendezéséből a hadifémekre szükségelt fémek, elsősorban a vöröszé és ólom bizonyos részének kivonása, leszerelése, átalakítása, vagy más anyaggal való pótlás ügyén, azonban oly módon, hogy a jelenlegi üzem teljesítőképessége ezáltal lebetőség ne csökkenjen.

Elavult berendezések modernizálása, valamint hadifémekből készült tárgyaknak hadifémekre nem szükséges fémekből való előállítására vonatkozó előírásokkal és propagandával a bizottság nemcsak a hadifém kivonására irányuló munkáira szorítkozik, hanem éppen azval kapcsolatosan rámutat esztől-estére a modernizálás révén előálló műszaki és gazdasági előnyökre, valamint ami jelentőségre, amelyet az átalakítás révén az üzemek tulajdonosai szolgálnak.

A bizottság tárgyal minden, a hadifémekkel kapcsolatos, a kereskedelemügyi m. kir. miniszter által a bizottsághoz utalt műszaki kérdést és működésének eredményéről javaslattal kíséretében a kereskedelemügyi m. kir. miniszternek jelentést tesz.

A bizottság szervezetéből kifolyólag nem foglalkozik sem fémek vételével, sem pedig azok rekvizíciójával. A fémek vételét továbbra is a Magyar Szent Korona Országainak Fémközpontja r.-t. (Budapest, Városház 10) eszközöli, vagy az, aki a fémek beszerzésére felhatalmazást nyert, míg a rekvizíció ügyeket továbbra is a kereskedelemügyi m. kir. minisztérium látja el.

A hadifémek kivonására irányuló tanulmányok eredményességének fokozása céljából a bizottság általánoságban felhívja az üzemek figyelmét arra, hogy a művelet a következő gyakorlati esetekben fog eredménytel járni: ha nem kívül álló villamosgépek értékesítésével; kapcsolótáblák rézgyűjtősinjeinek vagy esetleg cinksinkekkel való pótlásával; régi rendszerű, sok rezt tartalmazó transzformátoroknak és áramszámolóknak modern készülékekkel való kicserélésével; nagyfeszültségű, azonban kisterhelésű vöröszévezetékeknek vasdrótokkal való pótlásával; két-vagy három villamos vasuti vonalnak kétvezetékes rendszerű háromvezetékes rendszerre való átalakításával; Állomásokon, kúterőkön stb. a villamosvasutak rézmuveletvezetékeknek vasdróttal való helyettesítésével; háromvezetékes egyenáramú hálózatok néhány fűderje középvezetőjének elhagyásával; kiteszaltsági elosztó rendszernek nagyobb feszültségre való átépítésével. Mindezek a műveletek elektrolitikus vöröszézet fognak szolgálatni, mely hadviselésünk céljaira rendkívül becses. Nem kevésbé fontos azonban az ólom kivonása is ákkumulátorokból, páncélozott kábelekből stb.

A bizottság tagjai és válasszott tisztviselői a kereskedelemügyi m. kir. miniszter megerősítette.

A bizottság elnöke Zeprenovszky Károly, társelnöke Balta Pál, ügyvezető-igazgatója Jakoberits Dániel, jegyzője Szilas Oszkár dr.

meldet, schweben aussichtsreiche Verhandlungen, die auf den Erwerb der Kuxe der Gewerkschaft Westfalen seitens einer grossindustriellen Montangruppe hinführen. Dabei handelt es sich jedoch nach unseren Informationen nicht um die Harpener Bergbau-Gesellschaft. Die Verhandlungen sollen sich auf der Basis eines Verkaufspreises von etwa 2900 M. pro Kuxe bewegen, so dass bei einer Gesamtzahl von 10.000 Kuxen ungefähr 29 Mill. M. zu zahlen sein würden.

Aus dem oberschlesischen Kohlengebiete schreibt uns ein gelegentlicher Berichterstatter: „Den vielseitigen Bemühungen und Bauten gelingt es allmählich, die oberschlesische Kokszerzeugung nach dem Auffinden weiterer geeigneter Rohkohle zu heben. Von den neueren Kokereibauten kam dem Vornahmen nach vor 14 Tagen die Gräflich Ballostromsche Kokerei in Kuda in Betrieb, deren Erzeugnisse durch die Firma Emanuel Friedländer & Co. mit vertrieben werden und zwar u. a. auf dem Berliner Märkte. Die Erzeugung ist zunächst noch klein, soll aber später gesteigert werden.

Dr. Lipitz & Co. Die fünfte ordentliche Generalversammlung der Aktionäre dieser Gesellschaft wurde jüngst abgehalten. Das Unternehmen weist in seiner der Generalversammlung unterbreiteten Schlussrechnung für das vergangene Jahr, nach Rücklage von 1.981.976.92 K in die Wertverminderungsreserve einen Reingewinn von 982.594.26 K auf. Die Generalversammlung akzeptierte den Vorschlag der Direktion, dass von dem ausgewiesenen Reingewinn für das vergangene Geschäftsjahr als 10-prozige Dividende 300.000 K unter den Aktionären zur Verteilung gebracht werden, dass die Reserven mit 297.900.80 K zu dotieren seien und dass die nach den statutenmäßigen Abzügen verbleibenden 288.846.60 K auf Rechnung des Geschäftsjahres 1916 vorgezogen werden.

Nach der Generalversammlung hielt die Direktion der Gesellschaft eine Sitzung ab, in welcher Generaldirektor Dr. Lipitz in Würdigung seiner um den Aufschwung des Unternehmens entfaltete erfolgreiche Tätigkeit und der erreichten Resultate, zum zweiten Vizepräsidenten der Direktion gewählt wurde. Gleichberechtigt ernannte die Direktion über Vorschlag des Generaldirektors Dr. Lipitz Robert von Csébi, bisher Director der Ungarischen Stahlwarenfabrik Aktiengesellschaft zum geschäftsführenden Director des Unternehmens. Csébi wird seine Tätigkeit bei dem Unternehmen in dieser Eigenschaft bereits in der nächsten Zeit beginnen.

Schultz & Co.
EXL. MENZEL

GYÁRMÉNYEK KAPAZBEFALAZÁSOK

BERLIN, SPENGLERSTRASSE 10

TELEFON 1002

POSTLEITZAHYVÁRJA 101

DEUTSCHER BERICHT.

INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Eine neue Transaktion in der rheinisch westfälischen Kohlenindustrie scheint ihrer Verwirklichung entgegenzugehen. Wie unser Berliner Berichterstatter